

Условната средна продължителност на живота при непроменена смъртност на 0 години се получава, като запазим значението на e_l такова, каквото е било през периода T_1 , а значенията на $P_{1/0}$ и q_0 вземем от таблицата за базисния период T_0 . Или:

$$e_0^{l,y} = (e_l^1 + 1) \times P_{1/0}^0 + 0.5q_0^0.$$

Така трудоемкото съставяне на една цяла условна таблица за смъртност се избягва, а пред анализа се разкриват по-широки възможности.

За съжаление, подходът на колегата Христов е погрешен. Грешката е методологическа и поради това - фундаментална. Авторът е попаднал в „капана“ на едно *привидно добро решение*, което в дълбоката си същност е формално от гледна точка на поставената задача. Поради това то не дава отговор на проблема⁴.

Заблудата на автора е, че той гради своя метод не върху основата на повъзрастовите вероятности за умирање, а върху техни производни величини, каквито са умрелите по възраст. Това обаче са вторични величини и при липса на достатъчна бдителност оперирането с тях може да доведе до погрешни решения. Това се е случило и с автора, който, след като извършва формалното разлагане на разликата $(e_0^1 - e_0^0)$ на базата на умирањията, решава, че е „открил“ нов метод. Причината е, че той не успява да „разпознае“ вярното съ-

държание на получените повъзрастови компоненти при разлагането. Поради това изведеното от него равенство има формален и подвеждащ характер:

$$(4) e_0^1 - e_0^0 = \sum_{x=0}^{a-1} (\omega - x) \times (q_x^0 P_{x/0}^0 - q_x^1 P_{x/0}^1),$$

където $P_x = \frac{l_x}{l_0}$.

Според автора всяко едно от събираемите във формула (4) отразява „точното“ (курсивът е мой - Б. Р.) влияние на промените в доживяването до възраст x години и смъртността от x до $x + 1$ години”.

Изводът обаче е погрешен, още повече, че за „точно“ измерване в случая изобщо не може да се говори. Че това наистина е така, ще се убедим след малко. Първо, като опростим сложния израз на формула (4), установяваме, че в последна сметка става въпрос за разликите $(d_x^0 - d_x^1)$, тъй като $q_x = \frac{d_x}{l_x}$. При това положение формула (4) придобива по-ясния и разбираем вид:

$$(5) (e_0^1 - e_0^0) = \sum_{x=0}^{a-1} (\omega - x) \frac{d_x^0 - d_x^1}{l_0}.$$

За съжаление обаче нито един от изразите $(\omega - x) \frac{d_x^0 - d_x^1}{l_0}$ не дава отговор на поставената задача. Нито един от тях не измерва влиянието на променящата се повъзрастова смъртност върху e_0 по простата причина, че реалната редица $\{d_x^1\}$ не съдържа необходимото усло-

⁴ По този повод припомням думите на покойния проф. З. Сугарев, че „статистика на всяка крачка го дебнат капани“.